

Дубина М.В.
доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний університет «Чернігівська політехніка»
м. Чернігів. Україна
Сердюк Д.А.
аспірант
Національний університет «Чернігівська політехніка»
м. Чернігів. Україна

СТАЛЕ ФІНАНСУВАННЯ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ

Сталий розвиток є концепцією забезпечення економічного розвитку, яку сьогодні активно впроваджують найбільш розвинуті країни світу. Ця концепція передбачає забезпечення гармонійного розвитку суспільства з метою забезпечення всіх умов для якісного життя майбутніх поколінь. У межах сталого розвитку основна увага приділяється поєднанню ефективного функціонування економічної, соціальної та екологічної систем суспільства.

Сталий розвиток є процесом забезпечення функціонування територіальної системи із конкретними параметрами в заданих умовах, протягом необхідного проміжку часу, що веде до гармонізації наявних факторів виробництва та підвищення якості життя за умови збереження та поетапного відтворення цілісності навколишнього середовища. Концепція сталого розвитку відображає розуміння тісного взаємозв'язку екологічних, економічних і соціальних проблем людства й того факту, що вони можуть бути вирішені лише інтегровано, за умови співпраці та координації зусиль усіх країн світу [1, с. 209].

Проте, забезпечення умов саме сталого розвитку суспільства вимагає і відповідного фінансування, в цілому досить значних фінансових ресурсів. При цьому ефективність використання таких коштів не завжди є найкращою. Відповідно пошук джерел фінансового забезпечення впровадження моделі сталого розвитку є актуальним завданням для урядів переважної більшості країн світу.

Стале фінансування є відносно новою дефініцією в межах фінансової науки, яку активно почали використовувати в процесі обґрунтування як самої концепції сталого розвитку, так і механізмів її впровадження. Цілком зрозуміло було, що її впровадження вимагати досить значних кредитних та інвестиційних коштів. Це і актуалізує питання подальшого теоретичного та прикладного обґрунтування сутності сталого фінансування, особливостей його здійснення в сучасних умовах економічного розвитку.

Сталі фінанси відіграють ключову роль у досягненні цілей Європейської зеленої угоди, а також міжнародних зобов'язань ЄС з досягнення цілей сталого розвитку та боротьби зі зміною клімату. Механізмом досягнення цілей є перенаправлення приватних інвестицій на проекти, що відповідають критеріям сталого розвитку, кліматичної нейтральності, стійкості до змін клімату. Таким

чином стале фінансування забезпечує підтримку сталій економіці та відповідне відновлення від пандемії COVID-19 [2].

Розглянемо сутність сталого фінансування. Для цього проаналізуємо наявні в науковій літературі підходи до розгляду цього виду фінансування:

1) стале фінансування – інтеграція екологічних, соціальних та управлінських критеріїв (ESG) у фінансові послуги для досягнення результатів сталого розвитку, включаючи пом'якшення та адаптацію до несприятливих наслідків зміни клімату [3];

2) фінанси сталого розвитку уявляють собою систему фінансування, яка надає фінансовий капітал у специфічній формі – бридж-фінансування (від англійського слова «Bridge» – міст, місток), що поєднує в собі різні характеристики. Фінанси сталого розвитку дозволяють поєднувати фінансові і нефінансові цілі як провайдерів капіталу, так і його споживачів, та займають проміжне положення між традиційними фінансами, з їх орієнтацією на досягнення фінансової вигоди, та філантропією [4, с. 215];

3) фінансування сталого розвитку – процес мобілізації, розподілу, спрямування до пріоритетних секторів, програм і проектів та ефективного використання фінансових ресурсів з метою досягнення сталого розвитку [5, с. 40].

Таким чином можна констатувати, що у науковій літературі сьогодні не існує єдиного підходу до категоріального визначення процесу фінансового забезпечення сталого розвитку суспільства. У працях вчених у даній сфері можливо зустріти такі категорії, які по суті відображають змістовні ознаки одного об'єкта пізнання, а саме: стале фінансування, зелене інвестування, фінанси сталого розвитку, фінансування сталого розвитку. На наше переконання, доцільним є використання дефініції «стале фінансування», яка відображає за своєю сутністю всі відносини, які виникають між економічними суб'єктами у суспільстві з приводу руху грошових ресурсів з метою реалізації проектів, які сприяють гармонійному розвитку економічної, соціальної та екологічної систем суспільства та раціональному природокористуванню.

Складність обґрунтування сутності дефініції «стале фінансування» полягає насамперед в тому, що інколи в межах концепції сталого розвитку важко відрізнити процеси, які загалом сприяють розвитку національної економіки, і процеси, які дійсно спрямовані на впровадження такої концепції. Економічні, в т.ч. і фінансові відносини є настільки складними за своєю природою, що конкретизувати чітко межі між зазначеними типами розвитку вкрай складно.

В межах концепції сталого розвитку при її створенні було визначено основні цілі, які стосуються розвитку значної кількості галузей та сфер національного господарства. Серед їх за даними ООН прийнято відносити такі: подолання бідності; подолання голоду; міцне здоров'я та благополуччя; якісна освіта; гендерна рівність; чиста вода та належні санітарні умови; доступна та чиста енергія; гідна праця та економічне зростання; промисловість, інновації та інфраструктура; скорочення нерівності; сталий розвиток міст та спільнот; відновлювальне споживання та виробництво; пом'якшення наслідків зміни клімату; збереження морських ресурсів; захист екосистем суші; мир,

справедливість та сильні інститути; партнерство заради стійкого розвитку. Відповідно реалізація цих цілей значним чином стимулює сталий економічний розвиток, або формує умови для використання результатів від їх досягнення для впровадження заходів, які загалом сприяють розвитку національного господарства. Відповідна ситуація складається і у фінансовій системі, де стале фінансування досить тісно пов'язано загалом з фінансовою діяльністю економічних суб'єктів і не завжди можна ідентифікувати, чи це були заходи для забезпечення впровадження моделі сталого розвитку, чи загалом напрямки підвищення ефективності функціонування суб'єктів господарювання.

Таким чином питання теоретичного обґрунтування сутності сталого фінансування залишаються на сьогодні недостатньо вивченими та розкритими. Це лише актуалізує подальше їх вивчення з метою більш чіткої конкретизації такого виду фінансування.

Література:

1. М.В. Руда, М. М. Мазурик. Співпраця України та ЄС у сфері сталого розвитку: огляд перспектив. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2021. № 3(1). С. 204-211.
2. Сталі фінанси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-08/5%20FINAL_Tree_Sustainable_finance_strategy_297x210mm_4%2B4_web_180822.pdf
3. Політика щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-prezentuvav-politiku-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku>
4. Васильчук І.П. Фінанси сталого розвитку як відповідь на виклики постіндустріальної економіки. Проблеми економіки. 2015. № 2. С. 213–218
5. Кожухова Т.В. Формування та трансформація глобальної системи фінансування сталого розвитку : монографія / Т. В. Кожухова. – Кривий Ріг : Видавець ФОП Чернявський Д.О., 2017. – 336 с.